

paa alt Jordegods, hvorved Fæstegodset naturligviis saavel som Hovedgaardenes Jorder kom i fri Handel og Wandel; men man maatte erkjende, at saaledes som Sagen var tilstillet Udvalget, laa dette udenfor dets Hverv; men jeg for mit Bedkommende kan ikke nægte, at jeg vilde have været tilbøieligt til at have valgt denne Vej. I Anledning af hvad den ærede 4de Landstingsmand for 1ste Valgfreds (Blekingberg) har anført, skal jeg blot bemærke, at han sagde, at naar Ministeriet havde Anledning til at antage, at det var et Proforma-Værk, da kunde Ministeriet nægte sit Samtykke eller endog indlede en criminel Undersøgelse. Deri maa jeg være ganske enig med den ærede Landstingsmand, at det maa Ministeriet efter Omstændighederne og en Sags Bessaffenhed kunne gjøre; men Ministeriet kan ikke være berettiget til at lade Sagen blive staaende ved sin blotte Nægtelse af sit Samtykke til Salget. Det maa, forekommer det mig, gaae noget videre; det maa enten indlede Undersøgelse eller give sit Samtykke til Salget, og det kan ikke blive staaende ved den blotte Nægtelse. Sagen maa, saavidt jeg skjønner, i sin Endelighed afgjøres ved Domstolene. Den ærede 2den Landstingsmand for 7de Valgfreds (Nyholm) anførte, at Grundloven fordrede, at Fæstegodset skal gaae over til fri Eiendom; det fordrer Grundloven ikke. Grundloven fordrer ikke, at Fæstegodset skal gaae over til Selveiendom, jeg troer det var hans Udtryk? (Nei) fri Eiendom). Nu, saaledes var den ærede Landstingsmands Udtryk! Grundloven fordrer, at det fideicommissariske Baand, der hviler paa Jordegodset, skal kunne løses. Jeg seer ikke rettere, end at det løses ved det Forslag, som her foreligger Thinget, forsaavidt der istedetfor Fæstegodset skal substitueres en Capital, at det fideicommissariske Baand er løst paa den Deel af Fæstegodset, der afhændes fra Fideicommisset eller Lehnet, og derved er, saavidt jeg skjønner, det fideicommissariske Baand forsaavidt løst. Heller ikke kan man saa aldeles bestemt sige, at de gjældende Love, navnlig Chr. d. 5tes Lov og de forskjellige testamentariske Bestemmelser have forebygget alle Forurettelser fra Besiddernes Side imod Familien. Det kan

Uvgivningen i saadanne Tilfælde ordentligviis ikke ville, idet den da vilde lægge saa tunge Baand paa de Forhold, hvorom her er Tale, at det vilde blive til Byrde, til utaalelig Byrde for begge Parter. Derfor staaer det og maa staae i Fideicommissbesiddereens Magt, hvis han vil være en uredelig Mand, at forurette Familien. Det kan han gjøre, saaledes som det er paavist af flere Landstingsmænd, saaledes som Forholdene nu ere, og han vil ogsaa kunne gjøre det ved Fæstegodsets Overgang til Selveiendom. Men det er da kun i et enkelt Tilfælde imidlertid, at han vil kunne gjøre det, hvorimod han nu kan det i en lang Række af Aar. Naar Fæstegodset er gaaet over til fri Eiendom, og Loven der istedetfor har substitueret en Fideicommisscapital, saa vil det ordentligviis ikke længere staae i hans Magt at forurette Familien. Det forekommer mig saaledes, at det endogsaa er i Familiens Interesse, at denne Forandring snarest muligt finder Sted. Nu er det derimod noksom bekendt, at Besidderen kan igjennem en høi Indfæstning og gjennem en lav aarlig Landgilde i høi Grad forurette Familien. Der er endvidere sagt, at saaledes som Lovforslaget foreligger, vil det give Anledning til at Fæstegodset kan sælges til Andre end de nuværende Besiddere, og derved er det sagt, fremmes Selveiendom ikke. Jo i Sandhed, Selveiendom fremmes netop derved; thi saalange den hindres ved det fideicommissariske Baand, vil den ikke fremmes, men saasnart dette er ophævet, saa maa Selveiendom fremmes. Saaledes som Forholdene nu i Særdeleshed ere, maa det ligge i Enhvers Interesse, som eier Bøndergods, at sælge det snarest muligt til de nuværende Fæstere; at sælge det til Andre, end de nuværende Fæstere, kan ordentligviis ikke ligge i hans Interesse, med mindre det skulde være til en Mellemmand, der igjen snarest muligt vilde afhænde det til de forskjellige Fæstere, og saaledes fremmes altsaa ogsaa Selveiendom. Ogsaa det kan være i Bønderstandens Interesse; thi det er mange Gange Tilfældet, og det har viist sig paa mange Steder, at Bønderne have forenet sig om, at antage En til at besørge deres Afværer og givet ham nogle Procent, for at kjøbe og igjen at sælge og udstykke det til dem,